

กลวิธีสื่อสารธรรมในละครโทรทัศน์เรื่องกรงกรรม
DHAMMA COMMUNICATIVE TECHNIQUES IN A TELEVISION
PLAY ENTITLED KRONG KAMMA

ณิชชา จุนทะเกาศลย์
Nichcha Chundakowsolaya^๑
ขันทอง วัฒนะประดิษฐ์^๒
Khanthong Wattanapradith

Received: October 8, 2020

Revised: April 20, 2021

Accepted: April 22, 2021

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องกลวิธีการสื่อสารธรรมในละครโทรทัศน์เรื่องกรงกรรม มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย ๓ ประการ คือ (๑) เพื่อศึกษาความหมายและความสำคัญของละครโทรทัศน์สื่อสารธรรม (๒) เพื่อวิเคราะห์หลักธรรมในละครโทรทัศน์เรื่องกรงกรรม (๓) เพื่อนำเสนอกวิธีการสื่อสารธรรมในละครโทรทัศน์เรื่องกรงกรรม งานวิจัยนี้ดำเนินการวิจัยในเชิงคุณภาพ ทำการศึกษาจากข้อมูลในพระไตรปิฎก และชาดก ละครโทรทัศน์สื่อสารธรรมเรื่องกรงกรรม ใช้รูปแบบงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาเอกสารและสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ สรุปผลการวิจัยแบบอุปนัย ผลการศึกษาพบว่า กลวิธีการสื่อสารธรรมในละครโทรทัศน์เรื่องกรงกรรม มีความแตกต่างจากกลวิธีการสื่อสารธรรมในละครธรรมทางโทรทัศน์ทั่วไป เนื่องจากละครโทรทัศน์เรื่องกรงกรรม สื่อสารโดยการผสมผสานความบันเทิงในรูปแบบละครโทรทัศน์เข้ากับหลักธรรมที่แทรกไว้ในละครอย่างสนุกสนาน เป็นธรรมชาติ และแนบเนียน กลวิธีการสื่อสารธรรมในละครโทรทัศน์เรื่องกรงกรรมแบ่งออกเป็น ๕ ขั้นตอน คือ (๑) แนวการเขียนนวนิยาย (๒) การกำหนดเค้าโครงเรื่อง (๓) การสื่อสารธรรมในบทละครโทรทัศน์ (๔) การสื่อสารธรรมผ่านตัวละคร และ (๕) การสื่อสารธรรมในละครโทรทัศน์

คำสำคัญ กลวิธีสื่อสารธรรม, ละครโทรทัศน์, กรงกรรม

^๑ อาจารย์พิเศษ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Graduate School Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand. Email : djnok106@gmail.com

^๒ หลักสูตรสันติศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Peace studies, Graduate School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand. Email: khantong.wat@mcu.ac.th

Abstract

This dissertation entitled Communication Techniques in a Television Drama : Krong Kham has three objectives : 1) to study meaning and importance of Dhamma in Television Dramas, 2) to analyze contents that conform to Dhammic principles in a Television Drama : Krong Kham, and 3) to propose the Communication Techniques in a Television Drama : Krong Kham . This is a qualitative research. It was studied from papers and in-depth interviews with key informants. Conclusion to the inductive research. In this research, it was found that the communication techniques in Khong Khum are different from other types of Dhamma television dramas because Khong Khum communicates entertainment in the form of television dramas with Dhammic principles inserted in this drama in a fun, natural and realistic way. As far as the communication techniques of Dhamma are concerned, they are divided into five steps: 1) theme of television, 2) plot prescription, 3) Television dramas, 4) The characters, and 5) Dhamma communication on television.

Keywords: Dhamma Communication Techniques , Television Drama , Krong Kham

๑.บทนำ

โทรทัศน์นับเป็นสื่อได้รับความนิยมมากกว่าสื่อแขนงอื่น ๆ เนื่องจาก “สื่อโทรทัศน์” เป็นการบูรณาการจากวิทยุ ภาพยนตร์ และหนังสือพิมพ์ ผู้รับชมจึงได้ยินทั้งเสียงเห็นทั้งภาพ โดยเฉพาะภาคบันเทิง นอกจากนี้ยังเป็นการหาความบันเทิง ที่เสียค่าใช้จ่ายน้อย สามารถหาความบันเทิงได้ในเคหสถาน โดยไม่ต้องเดินทาง ไปซื้อบัตรเข้าชม หลีกเลี้ยงสิ่งที่กวนใจอื่น ๆ ได้ มีความปลอดภัย รวมถึงมีโอกาสหาความบันเทิงพร้อม ๆ กันได้ทั้งครอบครัว^๓ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคสมัยของสังคมดิจิทัล โทรทัศน์ถือเป็นพลังสำคัญในการหล่อหลอมวัฒนธรรมของสังคม เนื้อหาสาระของโทรทัศน์เป็นตัวสร้างโลกและค่อย ๆ แพร่ซึมเข้าไปในตัวคนที่ละเล็กละน้อยทุกวัน จนในที่สุดสังคมเราก็เป็นอย่างที่โทรทัศน์เล่า โดยเฉพาะกลุ่มบุคคลที่มีการบริโภคสื่อประเภทนี้ทางสายตาอย่างหนัก^๔

^๓ประวัน แพทยานนท์, “พัฒนาการของละครโทรทัศน์ที่สะท้อนสังคมไทยจากอดีตสู่ปัจจุบัน”, บทความวิชาการ วารสารวิชาการนวัตกรรมสื่อสารสังคม, ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๒ (ก.ค.-ต.ค. ๒๕๕๖), หน้า ๔๔.

^๔กาญจนา แก้วเทพ, ศาสตราจารย์หนังสือและวัฒนธรรมศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ เอ็ดดิสันเพรสโปรดักส์, ๒๕๔๔), หน้า ๒๓๔.

นอกเหนือจากนั้น โทรทัศน์ยังเป็นเสมือนกระจกที่บ่งบอกถึงสภาวะของสังคมและวัฒนธรรมในช่วงเวลานั้นอีกด้วย ยกตัวอย่างเช่น ละครโทรทัศน์หลายเรื่องมีเนื้อหาลักษณะที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างเพศ การแข่งขัน การใช้ความรุนแรง ความเชื่อด้านไสยศาสตร์ ภาพลักษณ์หญิงไทยหรือแม้แต่ความรักความแค้นในสังคมไทย ดังนั้นละครโทรทัศน์จะทำให้เรามองเห็นภาพความเป็นจริงในสังคมไทยได้ชัดเจนยิ่งขึ้น^๕ ทั้งนี้ กาญจนา แก้วเทพ และทิฆัมพร เอี่ยมระไร ให้ข้อสังเกตว่า ละครโทรทัศน์ไทยมีธรรมชาติและกลืนอายุบางอย่างคล้ายกับวิธีสื่อสารทางศาสนา อาทิ วิธีเล่าตำนาน นิทานชาดก ฯลฯ ซึ่งเป็นเรื่องที่แต่งขึ้นเพื่อสอนหลักคำสอนทางศาสนาเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “แก่นเรื่อง” ของละครโทรทัศน์นั้นจะวางอยู่บนหลักพื้นฐานทางศาสนาอย่างชัดเจน เช่นทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว หรือ ธรรมย่อมชนะอธรรม เป็นต้น

ละครโทรทัศน์ เรื่อง “กรงกรรม” ได้ถูกนำเสนอทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง ๓ และได้ถูกนำมาออกอากาศซ้ำผ่านระบบดิจิทัล ซึ่งสะท้อนถึงความนิยม และละครเรื่อง “กรงกรรม” ยังนับว่าเป็นละครสื่อธรรมที่สร้างสรรค์สังคมให้ดีขึ้น โดยส่องสะท้อนผ่านชีวิตของตัวละครและบุคคลหลายชนชั้นอาชีพที่มีอยู่ทั่วไปในสังคม ผู้ต้องวนเวียนอยู่ในกรงแห่งกรรมของตน โดยสามารถเทียบเคียงและอธิบายด้วยเหตุและผลตามแนวทางแห่งพระพุทธศาสนาได้ แก่นของเรื่องกรงกรรม คือ ผู้ที่ทำกรรมสิ่งใดไว้ จะดีหรือชั่วก็ตาม จะต้องรับผลของกรรมนั้น ตามคำสอนในพระพุทธศาสนา บทเรียนที่คนดูจะได้จากเรื่องนี้คือ ยิ่งปล่อยวางได้มากเท่าไรยิ่งมีความสุขได้มากเท่านั้น ส่วนใครที่ติดอยู่ในความโกรธแค้นอาฆาต ไฟโกรธก็จะเผาทำลายตัวเองในที่สุด^๖

ปัจจุบันการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันของคนในสังคมเปลี่ยนแปลงไปมาก แต่ยังมีคนจำนวนมากน้อยในสังคมไทยที่อยู่ร่วมกันเป็นครอบครัวใหญ่ โดยเฉพาะในรูปแบบของครอบครัวผสมที่มีทั้งผู้สูงอายุอย่างเช่น ปู่ ย่า ตา ยาย รวมถึง พ่อ แม่ และลูก หลาน การที่คนหลายวัยอยู่ร่วมกันในครอบครัวหรือแม้แต่สังคมเดียวกันไม่ใช่เรื่องง่าย เพราะอาจมีช่องว่างระหว่างความคิด ความเชื่อ ความต้องการ หรือความเข้าใจที่แตกต่างกันไป อันอาจจะนำมาซึ่งความขัดแย้ง ที่ก่อให้เกิดความความรุนแรงอย่างมากในครอบครัว และในสังคมระดับมหภาค

พระพุทธศาสนาสอนหลักธรรมที่นำมาแก้ไขปัญหาความขัดแย้งและความรุนแรงไว้หลายหลักธรรม อาทิ สังคหวัตถุ ๔ อันเป็นธรรมแห่งการสงเคราะห์กัน เป็นเครื่องเหนี่ยวรั้งใจให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและอยู่ร่วมกันด้วยความรักความปรารถนาดี อันได้แก่ ทาน คือการเสียสละ แบ่งปัน ปิยวาจา คือพูดจากันด้วยความไพเราะอ่อนหวานจริงใจ อตถจริยา

^๕ประวัน แพทยานนท์, “พัฒนาการของละครโทรทัศน์ที่สะท้อนสังคมไทยจากอดีตสู่ปัจจุบัน” บทความวิชาการ วารสารวิชาการนวัตกรรมสื่อสารสังคม, ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม - ตุลาคม ๒๕๕๖): ๔๔ - ๔๕.

^๖รายการโต๊ะข่าวบันเทิงสถานีโทรทัศน์ ช่อง ๒๘, สัมภาษณ์ นิพนธ์ เทียงธรรม.

คือ ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน สมานัตตตา คือ ประพฤติเหมาะสม ประพฤติดีต่อกัน แต่การจะให้คนทุกเพศวัยเข้าใจหรือสนใจคำสอนเหล่านี้ได้ด้วยตนเองเป็นเรื่องยาก

ละครโทรทัศน์เป็นสื่อที่ให้ธรรมและความเพลิดเพลินกับผู้ชมทุกเพศทุกวัย สามารถสื่อคุณธรรมและจริยธรรมไปยังผู้ชมด้วยกลวิธีของละครโทรทัศน์อย่างแนบเนียน เพลิดเพลินชวนติดตาม ผู้เขียนมีความเห็นว่าละครโทรทัศน์เรื่อง “กรงกรรม” มีคุณค่าน่าสนใจศึกษา ทั้งในส่วนของที่เกี่ยวข้อสอดคล้องกับหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนา และกลวิธีในการนำเสนอธรรมที่เข้าใจง่าย สนุกสนาน เข้มข้น น่าติดตาม รวมถึงสามารถสร้างรูปแบบการผลิตละครแทรกหลักธรรม ได้อย่างสอดคล้องน่าสนใจ ดังนั้น ผู้เขียนจึงมีความประสงค์ที่จะศึกษาวิเคราะห์กลวิธีการสื่อธรรมจากละครโทรทัศน์เรื่องกรงกรรม เพื่อเอื้อประโยชน์ต่อผู้สนใจ “ละครโทรทัศน์อิงธรรม” และจะได้เข้าใจแนวคิดและประจักษ์คุณค่าของละครโทรทัศน์อิงธรรม ตามหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง “กลวิธีการสื่อธรรมในละครโทรทัศน์เรื่องกรงกรรม” สำหรับวัตถุประสงค์ที่ต้องการนำเสนอในบทความนี้มี ๓ ข้อ คือ เพื่อศึกษาความหมายและความสำคัญของละครโทรทัศน์สื่อธรรม เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาที่สอดคล้องกับหลักธรรมในละครโทรทัศน์เรื่องกรงกรรม และเพื่อนำเสนอกลวิธีการสื่อธรรมในละครเรื่องกรงกรรม

๓. วิธีดำเนินการวิจัย/รูปแบบการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “กลวิธีสื่อธรรมในละครโทรทัศน์เรื่องกรงกรรม” นี้ ผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาเอกสารประกอบการสัมภาษณ์เชิงลึก การศึกษาเอกสารพระไตรปิฎก อรรถกถา นวนิยายและบทละครโทรทัศน์เรื่องกรงกรรม หนังสือ บทความ วารสาร เอกสาร วิทยานิพนธ์ การสัมภาษณ์ สื่ออินเทอร์เน็ต ตลอดจนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยมีขอบเขตการวิจัยดังนี้

๑) ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดในละครโทรทัศน์เรื่องกรงกรรม

๒) ศึกษาแนวคิดทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในละครโทรทัศน์เรื่อง “กรงกรรม” โดยเน้นเรื่องกรรม

๓) ศึกษารูปแบบการผลิต และการสื่อความหมายจากการกระทำของตัวละคร เพื่อสรุปหาลักษณะการสะท้อนแนวคิดทางพระพุทธศาสนา

๔) สัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องกับละครโทรทัศน์เรื่องกรงกรรม ได้แก่ ผู้ประพันธ์นวนิยายเรื่องกรงกรรม นักวิชาการ ผู้เขียนบทโทรทัศน์ ผู้เชี่ยวชาญบทละคร เนื่องจากบุคคลดังกล่าวนี้เป็นทั้งผู้รับสื่อ และเป็นผู้นำสื่อขึ้นไปเผยแพร่สื่อสารต่อในรูปแบบต่าง ๆ โดย

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบและกลวิธีการสื่อธรรมจากละครโทรทัศน์เรื่องกรรม ทั้งส่วนที่เป็นจุดเด่นและจุดที่อาจทำให้สับสน โดยสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) แบบไม่เป็นทางการ และใช้แนวคำถามแบบเปิด เพื่อต่อยอดข้อมูลให้ละเอียด และหลากหลายยิ่งขึ้น แล้วจึงนำข้อมูลดังกล่าว พร้อมทั้งพรรณนะที่เหมือนหรือแตกต่าง มาประกอบการศึกษาวิเคราะห์

๕) นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร ประกอบกับการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญมาสกัดเนื้อหา แยกแยะองค์ประกอบ วิเคราะห์ข้อมูลด้วย content analysis และสรุปองค์ความรู้ เพื่อนำเสนอตามวัตถุประสงค์ โดยวิธีการอภิปรายแบบพรรณนาโวหาร

๔. ผลการวิจัย

ผลการวิจัยนี้ค้นพบประเด็นที่ต่อบัณฑิตประสงค์ดังนี้ คือ ทำให้เข้าใจความหมายและความสำคัญของละครโทรทัศน์สื่อธรรม และพบว่า ละครโทรทัศน์ หมายถึง ละครพูดที่แสดงทางโทรทัศน์ สร้างขึ้นเพื่อความบันเทิง มีการตกแต่งฉากให้เสมือนจริง ละครโทรทัศน์พัฒนามาจากละครเวทีที่แสดงจบในตอนและนิยมเล่นในโรงละคร ละครโทรทัศน์ในยุคแรกใช้คนบอกบท ต่อมาพัฒนาเป็นละครที่ตัวละครต้องท่องบท เพื่อให้เกิดอารมณ์และความสมจริง ละครโทรทัศน์ไทยในปัจจุบันออกอากาศหลายตอนจบ มีเรื่องราวดำเนินต่อเนื่องกัน โดยใช้ผู้แสดงชุดเดียวกันตลอดทั้งเรื่อง ส่วนมากดำเนินเรื่องโดยโครงเรื่องที่ใช้นวนิยายเป็นฉากหลัง แต่ก็มีบ้างในบางเรื่องที่สร้างพล็อตเรื่องขึ้นมาใหม่ อาทิ ละครของไทยทีวีสีช่อง ๓ เรื่อง “ทองเอกหมอยาทำโฉลง” และ “ลิขิตแห่งจันทร์”

ละครโทรทัศน์ไม่เพียงให้ความบันเทิง แต่ยังเป็นดั่งกระจกเงาที่ส่องสะท้อนชีวิตมนุษย์ในหลากหลายแง่มุมผ่านตัวละครทุกตัว ละครโทรทัศน์มีอิทธิพลต่อทัศนคติ แนวคิด ความเชื่อ ความนิยม ต่อผู้ชมเป็นจำนวนมาก ตัวอย่างเช่น ละครเรื่องบุพเพสันนิวาสที่สร้างจากบทประพันธ์ของ “รวมแพง” ออกอากาศครั้งแรกทางไทยทีวีสีช่อง ๓ ในวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ และส่งขายไปยังหลายประเทศ อาทิ สิงคโปร์ และจีน ละครเรื่องนี้แสดงให้เห็นว่าละครโทรทัศน์มีอิทธิพลกับผู้ชมอย่างชัดเจน ดังจะเห็นได้จากเมื่อบุพเพสันนิวาสออกอากาศ เกิดกระแสคนไทยทั้งประเทศหันมาสนใจประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เทียววัดเที่ยววัง และยังมีชมแต่งชุดไทยโบราณกันทั่ว พบเห็นได้แม้กระทั่งตามท้องถนนหรือตรอกซอกซอยทั่วไป นอกจากนี้อาหารที่ถูกเอ่ยถึงในละครเรื่องนี้ เช่น หมูโสร่ง มะม่วงน้ำปลาหวาน กุ้งย่างกับน้ำจิ้มซีฟู้ด หรือแม้แต่หมูกระทะ ก็เป็นเมนูยอดนิยมในช่วงที่ละครออกอากาศ มีผู้คนจำนวนมากทำอาหารเหล่านี้รับประทาน บางคนถึงกับแต่งกายชุดไทยร่วมสมัยกับตัวละครในบุพเพสันนิวาสทำอาหารไปรับประทานกันไปกับกลุ่มเพื่อนหรือบุคคลในครอบครัว แล้วนำภาพเหล่านี้มาเผยแพร่เป็นจำนวนมากในสื่อออนไลน์

กล่าวได้ว่า ละครโทรทัศน์มีวัตถุประสงค์หลักคือสร้างเพื่อความบันเทิง แต่ในความบันเทิงนั้นจะสอดแทรกเนื้อหาสาระ ตามแนวแก่นและพล็อตของเรื่อง ประเภทของละครโทรทัศน์มีหลายประเภท อาทิ ละครอิงประวัติศาสตร์ ละครรักโรแมนติก ละครตลก ละครส่งเสริมสังคม และ “ละครแทรกธรรม” ซึ่งในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยเรียกว่า “ละครโทรทัศน์สื่อธรรม” ละครโทรทัศน์นอกจากจะมีคุณค่าต่อการสืบสานประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมซึ่งนับเป็นคุณค่าภายนอกแล้ว คุณค่าสำคัญที่ละครโทรทัศน์จำเป็นต้องมีอย่างยิ่งคือคุณค่าภายในได้แก่คุณค่าที่มีต่อจิตใจและการอยู่ร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ของคนในสังคม มีความเข้าใจและรู้คุณค่าในความเป็นมนุษย์ ยิ่งยศ ปัญญา แสดงพรรณนะเกี่ยวกับละครโทรทัศน์ว่า “ละครมีหน้าที่รับใช้สังคม” คือความบันเทิงทำให้คนมีความสุข และสิ่งที่ตามมาคือสร้างสรรค์สังคม ต้องทำให้จิตใจของคนดูในสังคมเกิดการพัฒนา ทำให้คนในสังคมทุกวันนี้เย็นลง เข้าใจมนุษย์คนอื่นเห็นใจมนุษย์คนอื่น”^๗ สอดคล้องกับที่กฤษณนิช คุ้มครอง นักแสดงมากฝีมือผู้รับบท “นางกุ่น” ในละครกรงกรรม ให้สัมภาษณ์กับผู้วิจัยเกี่ยวกับการสื่อธรรมในละครเรื่องกรงกรรมว่า “คนทำละครสอนธรรมโดยละมุน โดยได้นำความรุนแรงมาล่อให้เราได้ดู แต่สุดท้ายกับปลอมประโลมเราให้มีธรรมะ ให้มีสติภาพตัวละครทุกตัวเป็นกระจกส่องเงาให้กับคนดู ถ้าคนดูมีสติในการดู ตรวจสอบธรรมะของตนเอง และแผ่แผ่ธรรมะที่ได้ให้กับคนอื่น”^๘

หลักธรรมในละครโทรทัศน์เรื่องกรงกรรม จากชื่อเรื่องและเนื้อหาในละครแสดงให้เห็นชัดเจนว่ามุ่งเน้นสื่อสารเรื่องกรรมหรือการกระทำของตัวละครในเรื่องเป็นหลัก ไม่ว่าตัวละครสำคัญหรือตัวประกอบทุกตัวในละครล้วนมีกรรมเป็นของตนเอง ดังพุทธพจน์ที่ว่า “บัณฑิตทั้งหลายผู้มีปกติเห็นปฏิจางสมุปปาทมมีความรู้ความเข้าใจในกรรมและผลของกรรมย่อมพิจารณาเห็นกรรมตามความเป็นจริงอย่างนี้ สัตว์โลกย่อมเป็นไปตามกรรมหมู่มสัตว์เป็นไปตามกรรม”^๙ แม้ตัวละครทุกตัวจะล้วนมีกรรมเหมือนกันทุกตัวละครแต่หากแยกออกตามอกุศลกรรมและกุศลกรรมแล้ว พบว่า ตัวละครบางตัวอยู่ฝ่ายกุศล บางตัวอยู่ฝ่ายอกุศล และตัวละครบางตัวก็เห็นได้ชัดว่ามีทั้งกุศลและอกุศลอยู่ในตัว โดยปกติแล้วส่วนมากตัวละครโทรทัศน์ ตัวเอก หรือพระเอกนางเอกของเรื่องมักจะเป็นคนดี แต่ในละครเรื่องนี้จะพลิกความคุ้นเคยของผู้ชมละครโทรทัศน์โดยทั่วไป แต่ก็แสดงให้เห็นความเป็นจริงของคติทางโลกและทางธรรมผสมกันอยู่ในละคร โดยแสดงให้เห็นว่า การกระทำและเจตนาของตัวละครเป็นเครื่องกำหนด ดี ชั่ว ถูก ผิด เพราะธรรมชาติของมนุษย์มีทั้งดีและชั่วปะปนกัน ซึ่งกรรมบางอย่างก็พิเคราะห์ได้จากพฤติกรรมของตัวละคร เช่น การแสดงสีหน้า การทำลายข้าวของ การทำร้ายร่างกายผู้อื่น หรือการด่าว่าให้ร้าย

^๗ สัมภาษณ์ ยิ่งยศ ปัญญา, นักเขียนบทละครโทรทัศน์เรื่องกรงกรรม, วันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓.

^๘ สัมภาษณ์ กฤษณนิช คุ้มครอง, นักแสดงละครโทรทัศน์เรื่องกรงกรรม, วันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๖๓.

^๙ ม.ม. (ไทย) ๑๓/๔๖๐/๕๘๒.

ผู้อื่น เป็นต้น พฤติกรรมเหล่านี้เป็นกายกรรมและวจีกรรม ซึ่งใช้เป็นเครื่องมือในการตัดสิน กุศล หรือ อกุศลได้ไม่ยาก ส่วนมโนกรรม เช่น ความพยาบาท ความอิจฉาและความคิดที่จะทำร้าย ทำลายคนอื่น เป็นต้น หากตัวละครแสดงออกเพียงในใจจะคาดเดาได้ยาก หลักธรรมที่ปรากฏใน ละครโทรทัศน์เรื่องกรงกรรม พบว่า มีหลายหลักธรรมแต่โดดเด่นในเรื่องของการนำเสนอหลัก กรรม ซึ่งกรอบวิเคราะห์กรรมผู้วิจัยวิเคราะห์ตามหลักกรรมในคัมภีร์วิสุทธิมรรค ซึ่งพบว่า ตัวละคร ที่สะท้อนถึงหลักกรรมที่ผู้วิจัยได้นำเสนอในการวิเคราะห์ คือ “หลักแข็ง”, “มงคล”, “เรณู”, “ย้อย” ที่มีเนื้อหาชีวิตตัวละครตามเนื้อเรื่องสะท้อนให้เห็นถึงกรรมที่ตัวละครกระทำทั้งที่เป็นอดีต และ ปัจจุบัน ผลกรรมที่ตัวละครเหล่านั้นได้รับ ซึ่งสอดคล้องกับหลักคำสอนในพระไตรปิฎกและเรื่องเล่า ในนิทานชาดก โดยนำเสนอผ่านตารางสรุป ดังนี้

ตารางที่ ๑ วิเคราะห์หลักกรรมที่ปรากฏผ่านตัวละครในเรื่องกรงกรรม

ตัวละคร	ประเภทของกรรม	พระไตรปิฎก	นิทานชาดก
หลักแข็ง	อาจินณกรรม	การไม่เบียดเบียน	มโหสถชาดก
เรณู	ทิฏฐธัมมเวทนียกรรม อุปปัทธกรรม อุปัชฌากรรม อโหสิกรรม	-ฟังเวณจากเดรัจฉานวิชา อยู่ในสัมมาอาชีพ -มีสัมมาทิฏฐิ หิริ โอตตปัปะ -วิริยะ ปัญญา ไม่ผูกโกรธ ไม่โลภ -ประพฤดิชอบ	นารทกัสมปชาดก มหานารทกัสมปชาดก กฐิปัญญชาดก
มงคล	อุปปัทธกรรม	ฟังเวณจากการฆ่าทั้งปวง	มหาโมรชาดก
นางย้อย	ทิฏฐธัมมเวทนียกรรม อุปปัชชเวทนียกรรม อปรารปรัยเวทนียกรรม ครุกรรม อุปัถัมภกกรรม อาสันนกรรม	กายกรรม ๓ (คิดดี พูดดี ทำดี) สัมมาทิฏฐิ	มตกภัตตชาดก

ตารางที่ ๒ วิเคราะห์หลักปฏิจจนูปบาทในละครโทรทัศน์เรื่องกรงกรรม

ละครเรื่องกรงกรรม	นิทานชาดก	พระไตรปิฎก
ละครเรื่องกรงกรรมสื่อถึงสุข และทุกข์ ตามวิถีชีวิตของ มนุษย์ตามความเป็นจริง ไม่ใช่	“เราเข้าใจว่าเราจะเป็นผู้ไม่แก่ และไม่ตาย เราได้เห็นสามบัณฑิต ตายวันนี้จึงได้รู้ความแก่และความ	“สังขารทั้งปวงไม่เที่ยง ๗๗สังขารทั้งปวงเป็น ทุกข์ ๗๗ธรรมทั้งปวง

<p>ละครแบบสุขนาฏกรรมที่มีแต่ความสวยงามสมหวังเสียหมด ละครเรื่องกรงกรรมจึงมีความเป็นไปตามธรรมชาติ ครบทั้งการเกิด แก่ เจ็บตาย ในเรื่องเดียว ตัวละครหลายตัวต้องเผชิญหน้ากับความตายเหมือนกัน เพราะสังขารเป็นของไม่เที่ยงไม่มีใครไม่เจ็บไม่มีผู้ใดไม่ตาย ดังเช่น นางลิ้มตายเพราะถูกฆาตกรรม นางย้อยตายเพราะหัวใจวาย นางกุ่มและหลักเซ่งตายเพราะโรคร้าย มงคลตายเพราะอุบัติเหตุตกน้ำตาย น้ำเช็ดถูกตำรวจวิสามัญฆาตกรรม</p>	<p>ตาย แต่ก่อนหาได้รู้ไม่ ความตายจะไม่มาถึงเป็นไม่มี”^{๑๐}</p> <p>(สุวรรณสามชาดก)</p>	<p>เป็นอนัตตา ฯลฯ เพราะอวิชา เป็น ปัจจัยสังขารจึงมี ฯลฯ สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีความเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นทั้งหมดล้วนมีความดับไปเป็นธรรมดา”^{๑๑}</p>
<p>น้ำเช็ดเป็นโจรไปปล้นทรัพย์ผู้อื่นแล้วให้พิไลรับซื้อของโจรพิไลเป็นคนละโมภอิจฉาริชา ยังเมื่อมาพบกับ น้ำเช็ด ลูกน้องเก่าของพ่อ ก็ชักชวนกันทำความชั่ว นอกจากพิไลขอให้ น้ำเช็ดฉกชิงวิงราวสร้อยของเรณูมาให้ตนด้วยความริษยาแล้ว ยังให้น้ำเช็ดไปซื้อหมึงขายบริการซื้อตีมจนเจ็บปางตายเพราะตีมไม่ยอมบอกชื่อหมอเสน่ห์ที่ท่าเสน่ห์ให้เรณู แต่กลับส่งไปหาหมอบางที่ ชอบเก็บเงินลูกค้าแพง ๆ</p>	<p>“ข้าแต่พระองค์ผู้เป็นจอมชน บุรุษผู้เป็นอนารยชน ก็เหมือนงูที่อยู่ ใน ชาย พก พึง จะ กัด ได้ นักปราชญ์ไม่พึงผูกมิตรกับบุรุษผู้นั้น เพราะการสังคมกับบุรุษชั่วน่าทุกขมาให้โดยแท้”^{๑๒}</p> <p>(มหุสธชาดก)</p>	<p>ผู้ทำกรรมชั่วต้องเวียนว่ายตายเกิด อยู่ในสังสารวัฏรำไป คนมีปัญญาน้อยเมื่อเชื่อคนที่ทำกรรมชั่วนั้นก็ยอม เวียนว่ายตายเกิดเรื่อยไป^{๑๓}</p>

^{๑๐} ขุ.ชา.ม. (ไทย) ๒๘/๓๒๑/๒๓๓.

^{๑๑} ขุ.จ. (ไทย) ๓๐/๘/๖๙.

^{๑๒} ขุ.ชา.ม. (ไทย) ๒๘/๖๕๕-๖๕๖/๒๘๔.

^{๑๓} ม.ม. (ไทย) ๑๓/ ๓๐๗/๓๗๑.

ตารางที่ ๓ วิเคราะห์การใช้สติและปัญญาของตัวละครในเรื่องกรงกรรม

ละครเรื่องกรงกรรม	นิทานชาดก	พระไตรปิฎก
<p>ย่อยไม่พอใจเมื่อรู้ว่ากมลหลงรักจันทาลูกจ้างร้านขายสังฆภัณฑ์ จึงเร่งให้กมลแต่งงานกับเพียงเพ็ญลูกสาวกำนันศร โดยที่ไม่รู้ว่าเพียงเพ็ญรักและกำลังจะมีลูกกับกำนันเพียงเพ็ญให้กมลไปนอนห้องเก็บของเขาก็ยอมทำตามเมื่อเห็นกมลเป็นคนดีเพียงเพ็ญจึงเล่าความจริงให้กมลฟัง กมลก็ไม่ได้โกรธเคือง ยังทำตัวเป็นเพื่อนเป็นที่ชายช่วยดูแลเพียงเพ็ญ และใช้สติปัญญาหาทางช่วยเพียงเพ็ญให้สมหวังกับกำนันในที่สุด กมลกล่าวไว้ในละครเรื่องกรงกรรมว่า “ใจที่ทุกข์ร้อน เพราะเรื่องร้อน ๆ จะไม่ร้อนรน มีสติ ตรึกตรองถึงต้นเหตุของปัญหา” และอีกตอนหนึ่ง อาซากกล่าวสอนเพียงเพ็ญให้ละความโกรธว่า “ความโกรธ ความเกลียดชัง ไม่เคยทำให้ชีวิตใครดีขึ้น”</p>	<p>หากบุคคลจะพึงได้สหายที่มีปัญญารักษาดนเป็นนักปราชญ์ มีปกติอยู่ด้วยกรรมอันดีงาม เทียบไปด้วยกัน ครอบงำอันตรายทั้งปวงแล้วมีสติพอใจ พึงเที่ยวไปกับสหายนั้นเถิด^{๑๔}</p> <p>(มหาสุวราชชาดก)</p> <p>แน่นอน ท่านผู้เห็นภัยในวิภวสังสาร ธรรมดาคนเรา สัญญา ย่อมเลื่อนไปเพียวชั่วครู่ พระคุณเจ้าผู้มีปัญญาเพียงดั่งแผ่นดิน ขอพระคุณเจ้าจงอดโทษสักครั้งหนึ่งเถิด บัณฑิตทั้งหลายย่อมไม่มีความโกรธรุนแรง^{๑๕}</p> <p>(จิตตสัมภุตชาดก)</p>	<p>เราออกจากเรือนเป็นบรรพชิตด้วยศรัทธา มีสติปัญญาเจริญ มีจิตมั่นคงดีแล้ว เจ้ามารร้ายเอ๋ย เจ้าจงบั่นดาลรูปแปลกประหลาดต่าง ๆ ตามใจชอบเถิด แต่ไม่อาจจะทำให้เราสะทกสะท้านได้เลย^{๑๖} ผู้ใดรู้ว่าผู้อื่นโกรธ เป็นผู้มีสติ สงบใจไว้ได้ เราเห็นว่าการสงบใจไว้ได้ของผู้นั้น เป็นการกีดกันพวกคนพาลไว้ได้”^{๑๗} “ผู้ใดโกรธตอบต่อบุคคลผู้โกรธ ผู้ นั้นย่อมเลวกว่าผู้โกรธเพราะการโกรธตอบนั้น บุคคลผู้ไม่โกรธต่อบุคคลผู้โกรธ ชื่อว่าชนะสงครามที่ชนะได้ยาก ผู้ใดรู้ว่าผู้อื่นโกรธ เป็นผู้มีสติสงบใจไว้ได้ ผู้ นั้นชื่อว่าประพฤติประโยชน์ของคน ทั้ง ๒ ฝ่ายคือฝ่ายตนและฝ่ายผู้อื่น”^{๑๘} ไม่ควรข่มเหง ไม่ควรดูหมิ่นกันและกันในทุกโอกาส ไม่ควรปรารภณา</p>

^{๑๔} ขุ.ชา. (ไทย) ๒๗/ ๑๗/ ๓๐๓.

^{๑๕} ขุ.ชา. (ไทย) ๒๗/ ๑๙/ ๔๐๒.

^{๑๖} ขุ.เถร.(ไทย) ๒๖/ ๔๖/ ๓๒๐.

^{๑๗} สั.ส.(ไทย) ๑๕/๒๕๑/๓๖๗.

^{๑๘} สั.ส.(ไทย) ๑๕/๒๕๑/๓๖๖.

	ทุกข์แก่กันเพราะความโกรธ และความแค้น ^{๑๙}
--	---

ตารางที่ ๔ วิเคราะห์การใช้สติและสัมปชัญญะของตัวละครในเรื่องกรงกรรม

ละครเรื่องกรงกรรม	นิทานชาดก	พระไตรปิฎก
หลักแข่งเมื่อใกล้ตาย มีสติสัมปชัญญะ บริบูรณ์รู้ตัวทั่วพร้อมไม่พ่นเพื่อน ทั้งยังพูดเตือนสตินางย้อยใช้ชีวิตแบบไม่ประมาทว่า “ชีวิตคนเรามีแค่ ๓ วัน วานนี้ วันนี้ พรุ่งนี้ วานนี้เราเอาเวลาเรามาใช้ไปหมดแล้ว วันนี้เรากำลังใช้เวลากันอยู่ พรุ่งนี้ไม่รู้ว่าจะมีโอกาสใช้มันไหม เพราะฉะนั้นอย่าประมาทกับเวลา”	สติ และสัมปชัญญะทั้ง ๒ เป็นเท้าหลังของผู้ที่ได้ชื่อว่าช่างผู้ที่ได้นามว่าพญาช่างมีศรัทธาเป็นนงว มีอุเบกขาเป็นงาขาว ^{๒๐}	คำว่าไม่พึงประมาท อธิบายว่าพึงเป็นผู้ทำโดยเอื้อเพื่อ ทำติดต่อกันไม่หยุดประพฤติไม่ย่อหย่อนไม่ละความพอใจ ไม่ทอดธุระเชื่อว่าไม่ประมาทในกุศลธรรมทั้งหลาย คือ ความพอใจ ความพยายามความอดสาหัส ความขยัน ความมีเรี่ยวแรง ความไม่ถอยกลับ สติสัมปชัญญะ ความเพียรเป็นเครื่องเผากิเลส ^{๒๑}

นอกจากหลักกรรมที่ปรากฏเด่นชัดอยู่ในละครโทรทัศน์เรื่องกรงกรรมแล้ว ละครเรื่องนี้ยังสะท้อนหลักธรรมที่เป็นสัจธรรม คือ ธรรมแท้จริง หลักสัจจะ^{๒๒} อาทิ ไตรลักษณ์ ลักษณะสามอาการที่เป็นเครื่องกำหนดหมายรู้ให้เห็นความจริงของสภาวะธรรม เห็นได้จากตัวละครทุกตัวในกรงกรรม มีชีวิตที่ไม่เที่ยง ไม่คงที่ไม่ยั่งยืน เกิดแล้วก็ดับไปไม่ว่าจะคนสูงวัยอย่าง “นางย้อย” หรือเด็กหนุ่มอย่างอาสี เมื่อถึงเวลาที่ต้องตายกันทุกคน แสดงให้เห็นความไม่ใช่ตัวไม่ใช่ตน นอกจากนี้เรื่องราวของตัวละครที่ถอดแบบมาจากคนที่มีชีวิตอยู่จริงในสังคม แสดงให้เห็นความจริงอันประเสริฐ “อริยสัจ ๔” คือความไม่เที่ยงแท้ เห็นได้จากคนที่เคยทำปานาติบาตอย่างนางย้อยสุดท้ายต้องตาย คนที่ทำความดีมาทั้งชีวิตอย่างหลักแข่งก็ยิ่งต้องตาย ทุกตัวละครอยู่ในวังวนของการเกิด แก่ เจ็บ และตาย อันเป็นทุกข์ ทุกข์ที่เกิดจากต้นเหตุทั้ง ๓ คือกามตัณหา ภวตัณหา และวิภวตัณหา ละครเรื่องกรงกรรมแสดงให้เห็นชัดเจนว่า นับตั้งแต่วินาทีแรกจนถึงวินาทีสุดท้าย

^{๑๙} ขุ.สุ. (ไทย) ๒๕/ ๑๔๘/ ๕๓๔.

^{๒๐} ขุ.เถร. (ไทย) ๒๖/ ๖๙๔/ ๘๕๔

^{๒๑} ขุ.ชา.ทุก (ไทย) ๒๔/ ๑๖๗/ ๘๐๗

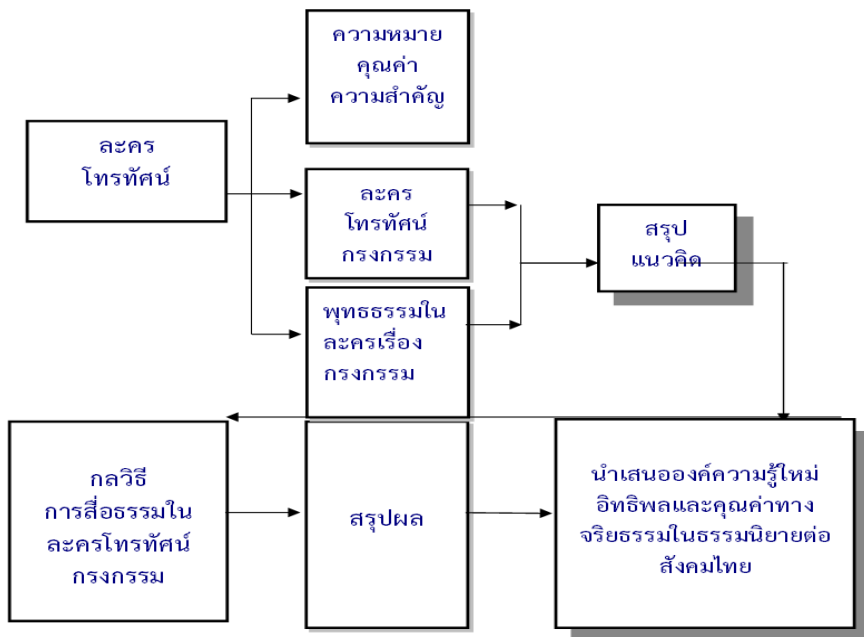
^{๒๒} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์, พิมพ์

ครั้งที่ ๑๒ (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑), หน้า ๔๒๒.

ของชีวิต ไม่มีเวลาไหนที่ทุกชีวิตจะพักจากการเผชิญหน้ากับความทุกข์

๕.องค์ความรู้ใหม่ (Original and New Body of Knowledge)

องค์ความรู้ใหม่จากงานวิจัยนี้ คือ กลวิธีการสื่อสารธรรมในละครโทรทัศน์เรื่องกรงกรรม ซึ่งผู้วิจัยรวบรวมจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับบุคคลผู้มีความรู้ความสามารถในการผลิตละครโทรทัศน์สื่อสารธรรมและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการผลิตตั้งแต่ต้นทาง ได้แก่ ผู้ประพันธ์นวนิยาย ผู้เขียนบทละคร ผู้กำกับการแสดง นักแสดง และปลายทางผู้รับสื่อ คือ ผู้ชมละครกรงกรรม แล้วจึงนำบทสัมภาษณ์ทั้งหมดมาประกอบกับการวิเคราะห์ทางเอกสาร

จากการศึกษาคุณค่าของละครโทรทัศน์สื่อสารธรรมเรื่องกรงกรรมพบว่า ละครเรื่องกรงกรรมเป็นละครโทรทัศน์ที่ได้รับความนิยมจากผู้ชมทุกเพศทุกวัยจำนวนมาก มีกลวิธีการนำเสนอที่เข้มข้นน่าติดตาม มีหลักธรรมซ่อนแทรกอยู่มากมาย ละครโทรทัศน์เรื่องกรงกรรมสื่อสารธรรมผ่านชีวิต ความคิด และการกระทำของตัวละครทุกตัวอย่างแนบเนียน

กลวิธีสื่อสารธรรมในละครโทรทัศน์เรื่องกรงกรรม

๑) แนวการเขียนนวนิยาย จุฬามณี (นิพนธ์ เทียงธรรม) เจ้าของบทประพันธ์เรื่องกรงกรรม มีวัตถุประสงค์ที่แน่ชัดว่าจะเขียนอะไรเรื่องแนวไหน โดยแทรกธรรมตามหลักของพระพุทธศาสนาเป็นหลักในการดำเนินเรื่อง มีแก่นของเรื่องชัดเจน และมีศีลเป็นฐานแรงบันดาลใจในการเขียนนวนิยายเรื่องกรงกรรม จุฬามณี เล่าว่าจะปิกองไว้ว่าจะแทรกธรรมใดเป็นหลักในการดำเนินเรื่องแต่ละเรื่อง เช่น เรื่อง “ตะเกียงกลางพายุ” เขาตั้งใจเขียนให้ศาสนา จาก

ผู้ชายคนหนึ่งที่เป็นคนเลว มีผู้หญิงมาก เคยทำผู้หญิงท้อง เมื่อได้บวชเรียนนิสัยเปลี่ยนไป ไม่สามารถเดินอยู่บนเส้นทางของโลกได้ตัดสินใจรักษาศีล และบวชตลอดชีวิต เพราะธรรมที่ได้จากวัด ทำให้ชายคนนี้สงบเย็น หรือเรื่อง “สิรินนารี” เป็นเรื่องภพชาติ และการระลึกชาติของผู้หญิงสองคนที่สลับร่างกัน สอนเรื่องตัวกูของกู การไม่ปล่อยวาง เพราะเคยเป็นศัตรูกันมาในอดีตชาติ เรื่อง “แสงดาว ไอดิน อินเดีย” ใช้ฉากหลังเป็น ๔ สังเวชนียสถาน สื่อกว่า พระพุทธเจ้ามีจริงหรือไม่ เกิดเป็นคนต้องมีทาน ศีล สมาธิ ปัญญา เวลาปัญญาเกิดก็จะเห็นช่องทางแก้ปัญหาในชีวิตเอง จุฬามณีกล่าวว่า “ศีลเป็นฐานแรงบันดาลใจในการเขียนนวนิยายกรงกรรม”^{๒๓} เรื่องกรงกรรมมาจากเค้าโครงเรื่องจริง เป็นเรื่องของคนจีนคู่หนึ่งที่ไม่ดีค้ำเงิน ลูกสะใภ้ก็ร้าย มีแต่เจ้ากรรมนายเวรรอคอยว่าเมื่อไรคนคู่นี้จะหายนะ ตัวละครที่มีชีวิตอยู่จริง คือตัวละครที่เป็น “แม่ย่อย” ตัวละครตัวนี้มีความร้าย ทั้งเรื่องค้ำเงิน ให้คนกู่เก็บดอกเบี้ยแพง ๆ แล้วยังปลั่งมือฆ่าแม่สามีเรื่องนี้ไม่มีใครรู้ มีแต่แม่ย่อยรู้ทำให้ชีวิตของแม่ย่อยอยู่อย่างหวาดระแวง เพราะเกรงว่าคนอื่นจะรู้ความลับของตน จุฬามณี เล่าว่า “แม่ย่อยตัวจริงร้ายกว่าในนวนิยายและในละครโทรทัศน์”^{๒๔}

๒) การวางพล็อตเรื่อง เป็นขั้นตอนที่ผู้เขียนบทละครโทรทัศน์ให้ความสำคัญ สำหรับการวางพล็อตเรื่องในละครกรงกรรม ว่าละครเริ่มต้นที่ใด ดำเนินเรื่องอย่างไร และเรื่องจะจบอย่างไรเมื่อกำหนดบทจบไว้ตั้งแต่เริ่มต้นแล้ว จะต้องนำมาพล็อตกับจุดสูงสุดของเรื่อง ซึ่งต้องแน่ชัดว่าต้องการสื่ออะไร ที่สำคัญควรให้ประโยชน์กับผู้ชมและสังคมด้วย ดังเสียงสะท้อนของ ยิ่งยศ ปัญญา ย้อนเล่าเรื่องราวของการเริ่มต้นเขียนบทละครว่า “ตั้งแต่วันแรก ที่ได้รับมอบหมายให้เขียนบทละครเรื่องนี้ ก็คือให้เวลาตัวเองในการอ่านนวนิยายเพื่อทำความเข้าใจ และความกระจำในความคิดของตัวละคร ในระยะเวลา ๒-๔ สัปดาห์ ใช้เวลารวบรวมทุกสิ่งให้ตรงตามเวลาที่กำหนด เพื่อให้เกิดความเข้าใจและความกระจำในความคิดของตัวละครได้อย่างทะลุปรุโปร่ง และทำความเข้าใจกับบริบททางสังคม บางเหตุการณ์ไม่จำเป็นต้องตัดออก แต่นำมาแก้ไขบูรณกับอีกเหตุการณ์ได้ หากเหตุการณ์นั้นไม่แข็งแรงพอที่จะไปสู่จุดไคลแมกซ์”^{๒๕}

๓) การสื่อธรรมในบทละครโทรทัศน์ เรื่องกรงกรรม ผู้เขียนบทใช้ความรู้สึกในการเขียน ไม่ได้เตรียมศึกษาธรรมะมาก่อน แต่เป็นตามหนังสือทุกอย่าง ทั้งหมดในนิยายอยู่ในสันดาน

^{๒๓} สัมภาษณ์ จุฬามณี (นิพนธ์ เทียงธรรม), ผู้ประพันธ์นวนิยายเรื่องกรงกรรม, วันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓.

^{๒๔} สัมภาษณ์ จุฬามณี (นิพนธ์ เทียงธรรม), ผู้ประพันธ์นวนิยายเรื่องกรงกรรม, วันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓.

^{๒๕} สัมภาษณ์, ยิ่งยศ ปัญญา, ผู้เขียนบทละครเรื่องกรงกรรม, วันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓.

ดิบของมนุษย์ เมื่ออ่านนิยายจบจะค้นหาแก่นแกนของเรื่องด้วยสติปัญญาของตนเอง และมีสิทธิที่จะตีความในแบบที่ตนคิด หลังจากนั้นจึงทำการวิเคราะห์ว่าแก่นของเรื่องคืออะไร ซึ่งมีอยู่มากในนวนิยาย มีทั้งแก่นหลักแก่นรอง แล้วจึงนำมาตีความตามชื่อนวนิยายว่า “กรง” คืออะไร คือ “สิ่งกักขัง” ตีความได้ชัดเจน มนุษย์กักขังตนเองจากอะไร ตัวละครหลุดพ้นบาปกรรมจากกรงนั้น มาด้วยวิธีไหนแล้วจึงเขียนออกมาเป็นบทละคร^{๒๖}

๔) การสื่อธรรมผ่านตัวละคร ตัวละครต้องมีความสมจริง หมายความว่า ความเป็นคนถูกถ่ายทอดไปที่ผู้กำกับและผู้กำกับจะทำงานกับนักแสดงแต่ละคน เพื่อให้นักแสดงเป็นตัวละครที่มีความเป็นมนุษย์ นอกจากผู้กำกับจะดูภาพรวมในการผลิตละครแล้ว นักแสดงที่สื่อสารกับผู้ชมโดยตรงผ่านหน้าจอโทรทัศน์ก็มีความสำคัญในการถ่ายทอดเรื่องราวของละครให้สมจริง รวมถึงการสื่อธรรมที่ซ่อนแทรกอยู่ในละครเรื่องกรงกรรม ทุกบทต้องค้นหา ต้องทำการบ้าน ต้องดูว่าตัวละครนั้นมีอะไรอยู่บ้าง บางสิ่งบางอย่างสามารถนำเอาความเป็นมนุษย์มาใช้ในเนื้อหาตัวละครนั้น หากเจอสถานการณ์หรือปัญหาจะใช้วิจารณ์ญาณแบบไหน สามารถเปิดให้ผู้ชมเห็นถึงตัวละครที่กำลังเผชิญหน้ากับความทุกข์มากแค่ไหน และจะหาทางออกแบบใด^{๒๗}

๕) การสื่อธรรมในละครโทรทัศน์ ละครเรื่องกรงกรรมทำควบคู่กันไปทั้งความบันเทิง และเรื่องราวที่เข้มข้นชวนติดตาม โดยใช้วิธีสื่อธรรมอย่างเป็นธรรมชาติและแนบเนียนผ่านลงไป ในตัวละคร ด้วยการพาผู้ชมไปแชร์ประสบการณ์เดียวกับตัวละคร ทำให้เขารักและเอาใจช่วยตัวละครนั้น ๆ คือ กลยุทธ์ที่ต้องไปให้ถึงผู้ชม ที่สำคัญต้องไม่ทำให้ผู้ชมรู้สึกว่าละครกำลังสอนธรรม กลวิธีสื่อธรรมซ่อนอยู่โดยที่ไม่ได้บอกตรง ๆ คนดูต้องติดตามสิ่งที่ตัวละครคิดตัวละครทำ ดังเสียงสะท้อนของผู้ชมละครเรื่องกรงกรรม เมธาวิ มหาอัมพรพฤกษ์ กล่าวว่า “ชอบละครเรื่องนี้เพราะมีความหลากหลายของตัวละคร และตัวละครหนึ่งไม่ได้ดีไปตลอดทั้งเรื่องหรือแย่ไปตลอดทั้งเรื่อง แต่ละตัวละครต่างก็มีข้อดีข้อเสียของมนุษย์จริง คนที่ตอนแรกเริ่มต้นมาไม่ดีแต่ในเนื้อหาก็จะบอกที่มาที่ไปมีเหตุปัจจัยอะไรที่ทำให้คนที่มีภูมิหลังที่ไม่ดีหรือนิสัยไม่ดีกลับมาเป็นคนดีได้ หรือคนที่ไม่สามารถจะกลับตัวได้จะได้รับผลกระทบอย่างไร”^{๒๘}

^{๒๖} อ่างแล้ว

^{๒๗} สัมภาษณ์ กุณกนิช คุ่มครอง, นักแสดงละครโทรทัศน์เรื่องกรงกรรม, วันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๖๓.

^{๒๘} สัมภาษณ์ เมธาวิ มหาอัมพรพฤกษ์, ผู้ชมละครโทรทัศน์เรื่องกรงกรรม, วันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๓.

๖.สรุป

ละครโทรทัศน์สื่อธรรมเรื่องกรงกรรมมีเพียงแต่น้อมนำหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนามาผสมผสาน เพื่อให้ผู้ชมได้รับประโยชน์จากข้อคิดหลักธรรมนั้น ๆ ละครโทรทัศน์เรื่องกรงกรรมยังมีคุณค่าต่อสังคมไทยหลายประการ คือ (๑) สอนให้ดำเนินอยู่บนเส้นทางของการทำความดีโดยมีศีลและสติเป็นบาทฐาน (๒) ส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมให้กับผู้ชมอันเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับสังคม (๓) สร้างแรงบันดาลใจในการผลิตละครสื่อธรรมให้กับผู้ผลิตละครโทรทัศน์ (๔) ส่งเสริมให้ผู้ชมเกิดความสนใจค้นคว้าหลักการของพระพุทธศาสนาในเชิงลึกต่อไป (๕) สอนให้ผู้ชมรู้คุณค่าของความเป็นมนุษย์ เข้าใจและเห็นใจเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน (๖) ผู้ชมได้รับความบันเทิงและข้อคิดหลักธรรมตามแนวทางของพระพุทธศาสนา คือ ได้ทั้งความบันเทิงและสารธรรมมาปรับใช้กับการดำเนินชีวิต (๗) สามารถชมละครโทรทัศน์เรื่องกรงกรรมซ้ำได้ในสื่อออนไลน์ อาทิ ยูทูบ และเว็บไซต์อื่น ๆ อันจะยังประโยชน์ในการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ให้แก่ผู้ชมในวงกว้างได้เป็นอย่างดี

๗.ข้อเสนอแนะ

การนำละครโทรทัศน์สื่อธรรม มาเขียนวิทยานิพนธ์ ดุษฎีนิพนธ์ หรือใช้ในงานวิจัยอื่น ๆ เป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่น่าสนใจ ผู้วิจัยมองว่างานวิจัยคล้ายคลึงกับการผลิตละครโทรทัศน์สื่อธรรมตรงที่ต้องค้นหาข้อมูล (แก่นของเรื่อง) ตั้งสมมุติฐาน (วางพล็อต) วางวัตถุประสงค์(การผลิตสื่อธรรม) ดำเนินการ (ผลิตละคร) และประเมินผลจากผู้สนใจศึกษา (ความนิยมจากผู้ชมละคร) และหากจะกล่าวว่างานวิจัยจากละครโทรทัศน์สื่อธรรมเรื่องกรงกรรม เป็นงานวิจัยที่บันเทิงด้วยการนำเสนอ เข้มข้นด้วยเนื้อหา และชัดเจนด้วยหลักธรรมก็คงจะไม่ผิด เพราะเมื่อเราเริ่มค้นหาข้อมูลเราจะพบกับสิ่งแปลกใหม่มากมาย หลากหลายหลักธรรม มุมมอง และแนวคิดที่เฉียบคม ดังนั้น ละครโทรทัศน์สื่อธรรมเรื่องกรงกรรมจึงมีคุณค่า สมควรแก่การนำมาศึกษา

๗.๑ ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

การผลิตละครโทรทัศน์สื่อธรรมเป็นเรื่องละเอียดอ่อน ผู้ประพันธ์นวนิยาย ผู้เขียนบท หรือผู้แสดงควรศึกษาทำความเข้าใจกับหลักธรรมตามคัมภีร์พระพุทธศาสนาให้ถูกต้อง เพราะหากผลิตโดยไม่ได้ศึกษาและทำความเข้าใจอย่างแยกคางโยน (โยนโสมนสิการ) อาจทำให้ผู้ชมจำนวนมากเข้าใจหลักธรรมผิดเพี้ยน เป็นการบิดเบือนคำสอนในพระพุทธศาสนา ซึ่งไม่สมควรกระทำอย่างยิ่ง เพราะอาจกระทบกระเทือนและสร้างความเสียหายต่อพระพุทธศาสนา

๗.๒ ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ละครโทรทัศน์สื่อธรรมเรื่องกรงกรรมมีคุณค่าน่าศึกษา และนอกจากละครโทรทัศน์สื่อธรรมในงานวิจัยนี้ ยังมีละครโทรทัศน์สื่อธรรมอีกหลายเรื่องที่น่าจะสามารถนำมาต่อยอดทำงานวิจัยได้อย่างน่าสนใจ อาทิ

๗.๒.๑ ละครโทรทัศน์เรื่อง“พุทธานุภาพ” ออกอากาศ ๙ กรกฎาคม ๒๕๕๖ – ๒๗ สิงหาคม ๒๕๕๖ ทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง ๓ ผลิตจากบทประพันธ์ของ “กัลปพฤกษ์”

โดย บริษัทอาร์ เอส โปรโมชัน จำกัด นำแสดงโดย ศรธรรม เทพพิทักษ์ ละครเรื่องนี้สอดแทรกคุณธรรมผ่านตัวละครอย่างแนบเนียน และได้รับรางวัลเกียรติบัตรละครส่งเสริมพระพุทธศาสนา และจริยธรรมอันดีงาม ดีเด่น ประจำปี ๒๕๔๖ จากสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี

๗.๒.๒ ละครโทรทัศน์เรื่อง “สุดแค้นแสนรัก” ผลิตจากบทประพันธ์ของ “จุฬามณี” เขียนบทโดย อิงยศ ปัญญา ผลิตเป็นละครก่อนเรื่อง “กรงกรรม” มีเนื้อเรื่องในภาคต่อจากละคร “กรงกรรม” เป็นเรื่องราวความอาฆาตแค้นระหว่างสองครอบครัว ไฟแห่งความโกรธแค้นอาฆาตนี้เผาผลาญทั้งผู้อื่นและตนเองให้มอดไหม้ทุกซ์ทรมาน ละครโทรทัศน์เรื่องนี้ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง ๓ เมื่อวันที่ ๑๘ เมษายน - ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๕๘ ผลิตโดย บริษัทเมคเกอร์เค จำกัด นำแสดงโดย รัตเกล้า อามระดิษ พัทธนะ นามปาน และพรชิตา ณ สงขลา

๗.๒.๓ ละครโทรทัศน์เรื่อง “เงา” เป็นละครอีกเรื่องทีกล่าวถึงเรื่องกรรมดี กรรมชั่ว สร้างจากบทประพันธ์ของ โรสลาเลน “เงา” เป็นละครโทรทัศน์ไทยที่ผลิตจากบทประพันธ์ของโรสลาเลนหรือทมยันตี ประเภทดราม่า-สยองขวัญ เคยถูกสร้างเป็นละครถึง ๖ ครั้ง ครั้งแรกออกอากาศทาง ช่อง ๔ บางขุนพรหม ไม่ทราบปี นำแสดงโดย ทม วิศวาชาติ ครั้งที่ ๒ ผลิตในปี พ.ศ. ๒๕๒๕-๒๕๒๖ ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง ๗ ผลิตโดย ดาราฟิล์ม นำแสดงโดย อัศวิน รัตนประชา, อรดี อิงคุตตานนท์, เทพยุดา ศรียาภัย, ศิริวัฒน์ คงคาเนตร ซึ่งได้รับความนิยมอย่างมาก ครั้งที่ ๓ ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง ๓ ผลิตในปี พ.ศ. ๒๕๓๐ โดย รัชชู บุญชูดวง นำแสดงโดย ฉัตรชัย เปล่งพานิช, นพพล โกมารชุน, รัชชู บุญชูดวง, วรณิศา ศรีวิเชียร ครั้งที่ ๔ ออกอากาศทางสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกช่อง ๕ ผลิตในปี พ.ศ. ๒๕๔๓ โดยค่าย เอ็กแซ็กท์-ซีเนริโอ นำแสดงโดย ยูนันท์ ภมรมนตรี, โอลิเวอร์ พูพาร์ท, อินทิรา แดงจำรูญ, คลาวเดีย จักรพันธุ์ ครั้งที่ ๕ ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง ๗ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ ผลิตโดย บริษัทเจเอสแอล นำแสดงโดย เคลลี่ ธนะพัฒน์, วริฏฐิสสา ลิ้มธรรมมหิศร, มรกต กิตติสาระ, รังสิต ศิรนานนท์ ครั้งที่ ๖ ผลิตในปี ๒๕๖๑ โดยจีเอ็มเอ็ม ๒๕ ออกอากาศทางจีเอ็มเอ็ม ๒๕ นำแสดงโดย อธิชาติ ชุมนานนท์, อังศุมาลิน สิริภักธศักดิ์เมธา, จิรายุ ละอองมณี, อรจิรา แผลมวิไล^{๒๔}

^{๒๔} [https://th.wikipedia.org/wiki/เงา_\(ละครโทรทัศน์\)](https://th.wikipedia.org/wiki/เงา_(ละครโทรทัศน์))

บรรณานุกรม

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.**

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

กาญจนา แก้วเทพ. **ศาสตร์แห่งสื่อและวัฒนธรรมศึกษา** กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เอ็ดิสันเพรสโปรดักส์, ๒๕๕๔.

จุฬามณี. **กรงกรรม.** กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แสงดาว, ๒๕๖๐), หน้า คำนำสำนักพิมพ์.

พระพรหมคุณาภรณ์. **พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์.** พิมพ์ครั้งที่ ๑๒. (๒)

ประจำวัน แพทยานนท์. “พัฒนาการของละครโทรทัศน์ที่สะท้อนสังคมไทยจากอดีตสู่ปัจจุบัน”.

บทความวิชาการ วารสารวิชาการนวัตกรรมสื่อสารสังคม. ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๒. กรกฎาคม - ตุลาคม, ๒๕๕๖.

สัมภาษณ์

สัมภาษณ์ จุฬามณี (นิพนธ์ เทียงธรรม). นักเขียนนวนิยายเรื่องกรงกรรม. วันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓.

สัมภาษณ์ ยิ่งยศ ปัญญา. ผู้เขียนบทนวนิยายกรงกรรม. วันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓.

สัมภาษณ์ กุณกนิช คุ่มครอง. นักแสดงละครเรื่องกรงกรรม. วันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๖๓.

สัมภาษณ์ เมธาวิ มหาอัมพรพฤกษ์. ผู้ชมละครโทรทัศน์เรื่องกรงกรรม. วันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๓.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ละครโทรทัศน์.[ออนไลน์], แหล่งที่มา <http://TANPUNG.BLOGSPOT.COM> ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖. [๘ พ.ย. ๒๕๖๒].

เงา.[ออนไลน์], แหล่งที่มา: [https://th.wikipedia.org/wiki/เงา_\(ละครโทรทัศน์\)](https://th.wikipedia.org/wiki/เงา_(ละครโทรทัศน์)) ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๖๓. [๙ ธ.ค. ๒๕๖๓].

